

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Від 20.08.18 № 1/9-500

Департаменти (управління) освіти і науки обласних та Київської міської державних адміністрацій

Про приведення у відповідність експозицій музеїв, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки

Шановні колеги!

Міністерство освіти і науки стурбовано ситуацією, яка склалась в музеях, що функціонують в закладах загальної середньої, позашкільної та професійної (професійно-технічної) освіти, в яких експозиції музеїв не проведені у відповідність до вимог законодавства про декомунізацію.

Просимо відповідно до Законів України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 рр.», «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917 - 1991 років» та враховуючи Методичні рекомендації МОН щодо засад діяльності музеїв історичного профілю дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладів, які перебувають у сфері управління МОН України (лист МОН від 22.05.2015 № 1/9-255) провести відповідну роботу в музеях закладів освіти та її результати оприлюднити на сайтах закладів освіти, департаментів освіти і науки облдержадміністрацій до **15 вересня 2018 року**.

Додаток: Методичні рекомендації щодо засад діяльності музеїв історичного профілю дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладів, які перебувають у сфері управління МОН України на 5 арк.

З повагою
Заступник Міністра

Павло Хобзей

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

01135, м. Київ, проспект Перемоги, 10, тел. (044) 486 24 42, факс (044) 236-1049, ministry@mon.gov.ua

від 22.05.2015 № 1/9-255

від _____ на № _____

Департаменти (управління) освіти і науки
обласних, Київської міської державних
адміністрацій

Про перегляд підходів з організації
діяльності музеїв історичного профілю

Зважаючи на особливо важливу роль музеїв історичного профілю навчальних закладів у патріотичному вихованні дітей та учнів, формуванні їхньої громадянської позиції, Міністерство освіти і науки України направило дошкільних, загальноосвітніх, щодо засад діяльності музеїв історичного профілю дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладів, які перебувають у сфері управління МОН України, для використання в практичній роботі.

Додаток: на 4 арк.

Заступник Міністра

Павло Полянський

Бут С. В., 481-32-51

Савченко Н.В. 531-19-98

- популяризувати роботу музеїв у засобах масової інформації.
Для виконання зазначених рекомендацій, методичного супроводу та консультацій з питань музейної справи необхідно звертатися до обласних, Київського міського центрів туризму і краєзнавства учнівської молоді, станцій юних туристів.

Важливо налагодити співпрацю музеїв з обласними та міськими організаціями Національної спілки краєзнавців України, осередками Українського географічного товариства, державними та комунальними музеями, архівними установами.

Рекомендовані джерела та Інтернет-ресурси

- Сприяти будуть виконанню рекомендацій такі документи і матеріали:
  - Постанова Верховної Ради України від 12 травня 2015 року № 2394 «Про вшанування героїв АТО та вдосконалення національно-патріотичного виховання дітей та молоді»;
  - «Методичні рекомендації з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 2014/2015 навчальному році» (лист МОН від 25.07.14 № 1/9-376);
  - «Методичні матеріали щодо вшанування 70-ї річниці вигнання нацистських окупантів з України», розроблені Українським інститутом національної пам'яті (лист МОН від 17.10.2014 № 1/9-543);
  - «Методичні матеріали до 81-х роковин Голодомору пам'яті тих, хто чинив спротив геноциду», розроблені Українським інститутом національної пам'яті (лист МОН від 14.11.2014 № 1/9-593);
  - «Методичні рекомендації з організації патріотичного виховання дітей та учнівської молоді у 2014/2015 навчальному році» (лист МОН від 27.11.2014 № 1/9-614).

Сайт Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді - www.ukrajintur.org.ua.

Методичні матеріали Українського інституту національної пам'яті (сайт - <http://www.memo.gov.ua>);

- до відзначення дня Перемоги - http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable/articleart_id=114390;

- до Європейського Дня пам'яті жертв сталінізму і нацизму та 75-річчя пакту Гітлера-Сталіна - <http://www.memo.gov.ua/news/23-serpnya-vidznachimetsya-evropeiskii-dep-pamyati-zhertv-stalinizmu-ta-natsizmu-ta-75-ta-ric>;

- до 75-ї річниці початку Другої світової війни (01 вересня) - <http://www.memo.gov.ua/news/1-veresnya-vidznachayetsya-75-ta-ricnitsya-pochatku-drugoї-svitovoi-viini>;

- до відзначення 14 жовтня Дня захисника Вітчизни -

<http://www.memo.gov.ua/news/metodichni-materiali-ukrainskogo-institutu-natsionalnoi-pam-yati-shchodo-vidznachennya-14-zhovt>;

- до 70-ї річниці вигнання нацистських окупантів з України -

<http://www.memo.gov.ua/news/metodichni-materiali-ukrainskogo-institutu-natsionalnoi-pam-yati-do-70-i-ricnitsi-vignannya-na>.

Додаткову інформацію можна отримати за телефонами: (044) 531-90-68;

(067) 388-92-82 – Омельченко Дмитро Григорович

**Методичні рекомендації
щодо засад діяльності музеїв історичного профілю дошкільних,
загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних
навчальних закладів**

Вступ

Музей є важливим засобом навчально-виховної роботи, формування всебічно освіченої особистості, виховання патріотів українського народу. Перемога Революції гідності, прийняття пакету Законів щодо декомунізації суспільного життя сформували умови для відновлення історичної правди про Другу світову війну, давню і новітню історію, надали можливість віддати шану усім борцям за свободу України.

Музеї навчальних закладів, музейна педагогіка як важливі виховні засоби повинні нести правдиві знання про історичне минуле нашого народу, його боротьбу за волю та державну незалежність.

Рекомендації підготовлені з метою сприяння організації роботи з патріотичного виховання дітей та молоді у дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах.

Про лєнкі засади діяльності музеїв історичного профілю

Метою діяльності музеїв історичного профілю має бути сприяння вихованню у дітей та учнів патріотизму, формування національної самосвідомості та високих моральних якостей громадянина України.

У змісті експозицій музеїв та окремих тематичних розділів (виставок) у ретроспективі має розкриватися боротьба українського народу за об'єднання своїх земель та звільнення їх від колонізації та загарбників. Важливим історичним періодом у таких державотворчих кроках українців, їхньої боротьби за свою ідентифікацію у європейській сім'ї народів є XX століття, у тому числі період Другої світової війни.

Підсумком відзначення 70-ї річниці перемоги над нацистами у Європі має стати усвідомлення того, що визначальним в екскурсійній тематиці, в експозиціях музеїв, у формуванні фондів, проведенні виховних заходів на їхній базі має бути акцент на український вимір перемоги, здобутків і втрат на тлі світової історії.

Звертаємо увагу органів управління освіти, керівників навчальних закладів щодо пріоритетності та об'єктивності у експонуванні музейних предметів, кількість яких не повинна створювати візуальний, тематичний та змістовний перебік у подачі інформації.

Важливо у різних формах музейної роботи враховувати сучасні події в житті українського народу: громадянський подвиг учасників Революції гідності, вшанування пам'яті героїв Небесної сотні, патріотизм українських воїнів у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність України від зазіхань агресора. Матеріали такої музейної тематики можуть бути оформлені як у стаціонарній експозиції, так і у форматі виставки.

Виховна робота навчального закладу та діяльність музею і його активу, зокрема, можуть передбачати шефство над українськими військами, які брали участь в АТО, а також їхніми родинами.

Рекомендації щодо напрямів музейної роботи

Із метою реалізації зазначеного Міністерство освіти і науки України рекомендує органам управління освіти, керівникам навчальних закладів наступне:

- скласти (скорегувати) плани роботи музеїв із внесенням змін до матеріалів експозицій музеїв, а за потреби, провести реекспозицію, зокрема у музеях, що висвітлюють події перемоги над нацистами у Європі у Другій світовій війні або тематично пов'язані із складними періодами життя українців, які довго замовчували чи трактували з позицій ідеологів радянського періоду;
- привести у відповідність до трактувань української та світової історичної науки терміни, вживані в музейних експозиціях, у тому числі періоду Другої світової війни;
- проаналізувати та перевірити історичну достовірність окремих дат, тверджень, посилять та оцінює події і фактів, які розміщені в експозиціях, або знаходяться у фондах музеїв;
- уточнити, а за необхідності змінити, назви музеїв, окремих їхніх розділів з огляду на більшість музейних предметів та тематику музейних колекцій;
- оновити експозиції музеїв, кімнат бойової слави з обов'язковим представленням інформації про героїв антигероїстичної операції, волонтерів, громадян, які зробили значний внесок у зміцнення обороноздатності України (з акцентом на вихідців із відповідної території);
- використовувати комуністичну та нацистську символіку тільки як музейні предмети (або складові музейних предметів) певного розділу чи теми, а не як такі, що формують фонове (іміджове, ідеологічне) забарвлення музейної колекції (колекцій);
- провести польові експедиції з учнівською молоддю місцями бойових дій на території рідного краю з метою виконання завдань музею навчального закладу, наповнення новими предметами і фактами його розділів тощо;
- розробити нові або уточнити окремі складові діючих тематичних історико-краснавчих маршрутів;
- продовжити збір фото-, фоно-, кінодокументів, музейних предметів відповідно до змісту музейної тематики;
- проводити зустрічі з учасниками та свідками важливих подій XX століття, а також родичами учасників тих подій з метою документування окремих тем, фактів суспільно-політичного життя, біографічних відомостей, отримання матеріалів для музею тощо;
- співпрацювати (на партнерських засадах) з комунальними та державними музеями з метою сприяння науково-методичному забезпеченню функціонування музеїв навчальних закладів;
- налагодити співпрацю із міськими, районними та обласними архівами з метою доповнення музейної експозиції архівними матеріалами або копіями архівних документів, які допоможуть розкрити складні сторінки історії, зумисне створені «білі плями»;
- залучати активістів місцевих громад, представників громадських організацій до просвітницької діяльності музеїв;